2. Електронний ресурс: https://futureskills.pearson.com/research/assets/pdfs/technical-report.pdf

3. Електронний ресурс: https://www.oecd.org/education/2030/E2030%/20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf

4. Джерело: складено авторами на основі дослідження Ukrainian Heritage Foundation, Deloitte. Електронний ресурс: https://strategy.uifuture.org/ukraina-learning-nation.html#6-7-5

5. Український інститут майбутнього. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-10

РОЗВИТОК ЗМІСТУ ДИДАКТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Опачко М. В.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Закарпатська обл., м. Ужгород, пл. Народна, 3, magdaopachko@gmail.com

Модернізація освіти України обумовлена низкою факторів (глобальних, суспільних) та спрямована на європейські і загальнолюдські цінності. Утвердження ідеалів гуманізму, демократії впливає на зміну освітньої парадигми і утвердження компетентнісно- та особистісно орієнтованого підходів в освіті. Їх реалізація на всіх освітніх рівнях передбачає проєктування нових систем організації освітньої діяльності.

Розглядаючи дидактичний менеджмент як теорію управління навчанням (проєктування, організація та управління, моделювання, діагностика), яка реалізується в трьох різних площинах: змістового наповнення, адекватного освітнім цілям тієї чи іншої програми підготовки; орієнтація професійної діяльності педагога на організацію навчального середовища, сприятливого для формування компетентностей; управління розвитком особистості в процесі навчання.

Зміст дидактичного менеджменту представлено динамічними інформаційно-діяльнісними модулями:

1) проектування методичної системи;

2) організація та управління у дидактичному процесі;

3) моделювання дидактичної взаємодії;

4) діагностування ефективності реалізації методичної системи.

Його розвиток відбувається у відповідності до динаміки становлення змісту освіти, а саме з урахуванням новітніх освітніх цілей, що полягають у формуванні конкурентоздатної особистості з розви-

неною системою soft-skills, здатністю діяти за невизначених умов, до освіти впродовж життя, здатністю діяти інноваційно та креативно.

Управління розвитком особистості в процесі навчання, що є складовою дидактичного менеджменту, орієнтоване на розкриття внутрішнього потенціалу особистості: розвиток критичного та креативного мислення, творчих здібностей та інноваційного потенціалу.

Сутність розвитку змісту дидактичного менеджменту полягає у змістовій, процесуальній, технологічній, рефлексивній діалектиці його складових з акцентуванням на різних програмних результатах формування особистості (інноваційності, креативності, критичності, комунікативності, тощо). Конкретизуємо поняття інноваційності, як особистісної якості, що полягає у здатності до впровадження та розробки інновацій і є важливою у професійній, в тому числі , педагогічній діяльності діяльності.

Оскільки здатність до впровадження інновацій може бути схарактеризована числовим показником і отримала назву – інноваційний дидактичний потенціал, то і наше дослідження фокусується на сутності цього поняття, його діагностиці, визначенні показників (критеріїв оцінки, рівнів прояву) та умов його формування.

Інноваційний дидактичний потенціал формується у процесі реалізації майбутніми педагогами вищої школи цілей і завдань дидактичного менеджменту в процесі проєктування персональних методичних систем.

Педагогічна інновація як результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем, – може бути схематично представлена у координатах професійної педагогічної діяльності на трьох рівнях: психологічному (як готовність, здатність психологічних структур реагувати на креативне поле інновації); педагогічному (як налаштованість до сприйняття нового, до навчання, до пізнавально-дослідницької діяльності, до відкриття тощо); особистісному (індивідуальні властивості та якості, що відповідають за «розширення» інноваційного поля особистості) тощо.

Дидактичний потенціал – це вияв можливостей, запасів, засобів щодо дидактичної функції педагога. Екстраполяція на площину «інноваційної діяльності» уможливлює формулювання визначення: інноваційний дидактичний потенціал – це інтегрований показник інноваційних можливостей особистості, що розкривається в освітньому середовищі у процесі дидактичної взаємодії і виявляється у системі ставлень до інноваційного поля діяльності. В нашому випадку інноваційне поле діяльності – це засвоєння теоретичного і практичного досвіду використання аспірантами – майбутніми науково-педагогічними працівниками інноваційних технологій навчання у проєктуванні

елементів занять (лекційних, практичних, семінарських, лабораторних). Інтегровані складові описують адаптивно-рефлексивні, проективно-конструктивні, креативно-моделюючі, особистісно-перцептивні прояви поведінки в умовах реалізації особистістю інноваційного потенціалу. Узагальнений образ інноваційної особистості уможливлює віднесення до основних складових показників інноваційного дидактичного потенціалу таких, які відображають поведінкові прояви особистості у ставленні до: 1) інноваційного ***завдання*** (креативність, прагнення досягти успіху в реалізації завдання, рефлексія); 2) інноваційного ***вибору дидактичних засобів*** (цілепокладання, планування, структурування, прогнозування); 3) інноваційних *результатів* (моделювання, діагностування, оптимістичність).

Представлений таким чином індекс (***або числовий показник***) може бути визначений емпіричним шляхом.

Для цього було створено анкету, використання якої дозволяє отримати числове значення індексу (табл. 1).

Таблиця 1

Індекс інноваційного дидактичного потенціалу (за Опачко М.В.)

№ з/п	Показник	1	2	3	4	5	I_{IDP}
Ставлення до*: *1*) *інноваційності завдання							
1	Креативність						
2	Прагнення досягти успіху в реалізації завдання						
3	Рефлексія						
Ставлення до*: *2*) *інноваційного вибору дидактичних засобів							
4	Цілепокладання						
5	Планування						
6	Структурування						
7	Прогнозування						
Ставлення до*: *3*) *інноваційності результатів							
8	Моделювання						
9	Діагностування						
10	Оптимістичність						

Рівень прояву індексу інноваційного дидактичного потенціалу розраховують провівши нескладні розрахунки, використовуючи метод самооцінки та шкалу від 1 до 5, в якій балам відповідають значення : «1» – така якість не проявляється, «2» – проявляється вкрай рідко; «3» – іноді; «4» – доволі часто; «5» – постійно. Провівши таким чином оцінку кожного із десяти показників, обчислюють загальну суму. Чис-

лове значення загального показника I_{IDP} (індекс інноваційного дидактичного потенціалу) може набувати різних значень.

Якщо I_{IDP} знаходиться між 42,5–50 балів, то це високий рівень інноваційного дидактичного потенціалу; 42,4–35 балів – достатній рівень; 34,9–28 балів – середній рівень; 27,5–20 балів – низький рівень. Якщо I_{IDP} знаходиться нижче 20 балів – це дуже низький рівень інноваційного дидактичного потенціалу.

В змісті викладання дисципліни ««Інновації в сучасній педагогіці, організація і проведення навчальних занять» аспіранти ознайомлюються із особливостями використання інноваційних технологій навчання, опановують досвід проектування систем управління навчанням. На його початку аспіранти оцінюють (за методом самооцінки) рівень прояву у них індексу інноваційного дидактичного потенціалу.

У подальшому аспірантам пропонуються завдання на розробку елементів занять з використанням інноваційних технологій навчання. У змісті лекційного блоку вони засвоюють концептуальні поняття окремих освітніх технологій, а саме: проблемного навчання; проєктного навчання; навчання як дослідження; технології кейс-стаді; інтерактивних технологій; ігрових технологій; експіріентивного навчання тощо та методологічні засади їх реалізації. У змісті практичного блоку опановують досвід проєктування складових компонент занять (лекційних, практичних, семінарських, лабораторних) із їх елементами.

Після певного періоду навчання проводиться повторний зріз (визначення I_{IDP} як і у попередньому випадку). Аспіранти самостійно аналізують результати, порівнюючи їх із попередніми, роблять висновки і працюють над письмовою роботою у формі есе «План перспективного інноваційного саморозвитку». Таким чином розвиток змісту дидактичного менеджменту полягає у його використанні для проєктування інноваційного освітнього середовища у вищій школі, розвиток інноваційного дидактичного потенціалу майбутніх викладачів.

Література

1. Опачко М. В. Дидактичний менеджмент у методичній підготовці сучасного вчителя фізики : монографія. – Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2017. 350 с. (ISBN 978-617-7404-41-4)

2. Опачко М. В., Попадич О. О., Ключарова А. Визначення показника інноваційного дидактичного потенціалу у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». Вип. 1 (48). 2021 С. 299–304 ISSN 2524-0609 http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/issue/view/13236